

До края на ранната модерна епоха нощният сън на западноевропейците обикновено бил прекъсван от кратко будуване. Първото спане се наричало „първи сън“. Следващото се наричало „втори“, или „сутрешен“, сън. Двете фази имали приблизително еднаква продължителност – хората се будели по някое време след полунощ, после заспивали отново.

А. Роджър Екирх,
„В края на деня: История на нощта“

Късно следобед във вторник, на 9 април от лето Господне 1468-о, един самотен странник прекосяваше на кон голите хълмове на този древен край в Югозападна Англия, наричан още от саксонско време Уесекс. Лицето му беше угрижено по основателна причина. Повече от час не беше срещал жива душа. Стъмваше се и имаше опасност да прекара нощта зад решетки, ако го заловяха навън след вечерния час.

По-рано беше спрял да го упътят в пазарното градче Аксфорд, където неколцина грубовати мъже пиеха пред странноприемница под табела с нарисуван лебед. Те се подсмихнаха на говора на чужденеца, под-качиха го за неговите изтънчени „вие“ и „моля ви“ и го увериха, че за да стигне местоназначението си, трябва да язди право към залязващото слънце. Той вече започваше да подозира, че местните са си направили лоша шега, защото, щом мина покрай високите зидове на затвора, където висяха телата на трима обесени, пресече реката и излезе на открито, в небето на запад се скупчиха плътни облаци, които скриха залеза. Зад него високата камбанария на църквата в Аксфорд отдавна бе потънала под хоризонта. Пътят отпред лъкатушеше между гористи хребети и пустош, осеяна с ивици див прещип, и чезнеше в сумрака.

И както често ставаше по тези места като предизвестие за влошаване на времето, околността бе съвсем притихнала. Птиците бяха замлъкнали, дори големите червени ястреби, чиито пронизителни и безредни писъци го съпровождаха с километри. Студени воали от влажна сивкава мъгла прелитаха над голите бърда, обвиваха го и за пръв път, откакто беше потеглил рано сутринта, той изпита нужда да отправи молитва към своя светец покровител, който бе пренесъл на гръб младенеца Христос през реката.

След малко пътят пое нагоре по залесен склон. Колкото по-нависоко се виеше, толкова повече се стес-няваше и накрая останаха само следи от каруци в пръстта, осеяна с камъни, късчета синкав аспид и жълтеникав гранит – коловози, прорязани от ручейчета дъждовна вода. Откъм високите ридове от двете страни се носеше ухание на диви билки: медуница, маточина, чеснова трева, а клоните на дърветата надвиснаха толкова ниско, че конникът трябваше да ги разтваря с ръце и върху главата му се изсипваше още студена вода, която се стичаше в ръкавите му. Разнесе се писък, в здрача се мярна изумрудена твар и сърцето му едва не изскочи, но той почти веднага разбра, че е видял най-обикновен дългоопашат папагал. Замижа от облекчение.

Когато отново отвори очи, се озова пред нещо кафеникаво. Отначало го взе за паднало дърво. Избърса лице с ръкава си, приведе се напред на седлото и видя човек, загърнат с наметка от зебло и с качулка като на монах, който буташе ръчна количка. Конникът смушка с колене кобилата си.

– Господ здраве да ти дава! – подвикна той към чудатия силует. – Аз не съм тукашен.

Човекът се престори, че не го е чул, и забута количката още по-силно, затова той се принуди отново да го задмине. Този път се завъртя и му препречи тясната пътека. Забеляза, че количката е натоварена с бали вълна. Разхлаби връзките на наметката си.

– Нищо лошо няма да ти сторя. Казвам се Кристофър Феърфакс. – Смъкна подгизналата дреха и повдигна брадата си, за да се види бялата ивица плат, завързана на шията му. – Аз съм слуга на Бог.

Измъкна напосоки една книга: „Седемте бедствия: изследване на Откровение, Глава 16“. Книгата се разтвори на отбелязан откъс.

И ги събра на мястото, наречено по еврейски Армагедон.

Седмият Ангел изля чашата си на въздуха; и от трона на небесния храм се раздаде висок глас, който казваше: свърши се!

И бидоха светкавици, гръмотевици и гласове, и биде силен трус, такъв голям и силен трус, какъвто не е ставал, откак има човеци на земята.

Великият град се раздели на три части, и езическите градове паднаха.

Феърфакс затвори книгата и я върна на рафта. Подобна сбирка не би стояла неуместно в библиотеката на епископа, но той се озадачи, че я открива в малък свещенически дом в затънтено село.

Отново вдигна свещта и на светлината ѝ огледа библиотеката. Вниманието му бе незабавно привлечено от рафт с малки томчета, подвързани със светлокафява кожа. Приблужи свещта към гръбчетата им – „Бюлетини и доклади на Археологическото дружество“ – и тутакси се облещи, защото разпозна името, макар да беше още дете по време на съдебния процес. Бяха обявили организацията за еретическа, служителите ѝ бяха хвърлени в затвора, изданията ѝ – конфискувани и публично изгорени, дори думата „археологически“ беше забранена за употреба. Помнеше как свещениците от семинарията накладоха огромен огън наред с Ексетър. Беше посред зима и жителите на града бяха изумени и от топлината, и от фанатизма. А ето че тук имаше запазен цял комплект книги – в Адикът Сейнт Джордж!

Феърфакс се взираше изумен в рафта. Деветнайсет тома, а на мястото на извадения двайсети том зееше тясна празнина. Какво значение имаше този факт с оглед на мисията му утре? Лейси бе еретик, вече нямаше никакво съмнение. Възможно ли бе да погребат един еретик в християнско гробище? Не беше ли редно да отложи полагането в гроба въпреки напредналото разлагане на трупа и да се посъветва с епископа?

Обмисли въпросите внимателно. Беше практичен млад мъж. Не споделяше фанатизма на някои други млади духовници с техните провиснали коси и бради и с налудничавите им погледи, които надушваха богохулството, както обучените кучета надушваха трюфели. Бяха му наредили да действа бързо и тактично, поради което най-умно би било да продължи по план и да се престори, че не знае нищо. Никой не би могъл да докаже противното, а ако се наложеше, Феърфакс винаги можеше впоследствие да облекчи съвестта си пред Бог и пред епископа.

Решението беше взето и той продължи да разглежда кабинета. Още два рафта бяха изцяло посветени на същото извращение. Забеляза монографии за гробища, артефакти, надписи и паметници. Не проумяваше дързостта на възрастния свещеник да ги изложи на показ. Сякаш поради своето уединение и неспазването на наложения вечерен час долината съществуваше извън времето и законите. Имаше дебел том за древните руини в Англия, озаглавен „*Antiquis Anglia*“, от някой си д-р Никълъс Шадуел, председател на Археологическото дружество. Феърфакс бързо освети със свещта заглавията, изкуши се да се загледа тук-там, но си наложи

да не се зачита излишно, после насочи вниманието си към витрината в ъгъла на стаята.

Беше висока до гърдите му и си личеше, че стъклото е старинно, защото беше абсолютно прозрачно и гладко, без вълнистия ефект от съвременната полировка. Беше пукнато в горния десен ъгъл. Полиците също бяха от фино стъкло и на светлината на свещите предметите върху тях сякаш витаеха магически във въздуха. Притежанието на всички до един беше незаконно: монети и пластмасови банкноти от епохата на Елизабет, ключове, златни пръстени, писалки, стъкленици, чиния по повод кралска сватба, тънки метални кутии, пластмасови сламки, мушамена подложка с избелели рисунки на щъркели, които носят бебета, бели пластмасови съдове, най-различни пластмасови бутилки, пластмасови кубчета, сглобени в яркожълти и червени фигури, макара със синкавозелена пластмасова рибарска корда, пластмасово бебе в телесен цвят без очи, а на най-горната полица върху поставка от прозрачна пластмаса се мъдреше гордостта на колекцията: едно от онези устройства, чрез които бяха общували древните хора.

Феърфакс и преди беше виждал части от тези устройства, но никога толкова добре запазени. Предметът го подмами и този път той не устоя, отвори витрината и го извади. Беше по-тънък от кутрето му, по-къс от една педя, черен, гладък и лъскав, изработен от пластмаса и стъкло. Доста натежа в дланта му и го изненада приятно със здравината си. Феърфакс се зачуди чий ли е бил този предмет и как изобщо е попаднал у свещеника. Какви ли образи бе предавал навремето? Какви ли звуци бе издавал? Натисна копчето отпред, сякаш това странно нещо като по чудо можеше да заработи, но лъскавата повърхност остана черна и бездейна; виждаше се само отражението на собственото му лице, призрачно на светлината на свещите. Той обърна предмета. От задната страна съзря абсолютния символ на надменността и богохулството на древните – нахапана ябълка.